

TÁJÉKOZTATÓ A FELNŐTTOKTATÁSRÓL

1. Felnőttoktatás vagy felnőttképzés

A felnőttoktatás fogalma a jogszabályokban *az iskolarendszerű oktatással kapcsolatban jelenik meg.* (Az iskolai rendszerű oktatás célja az általános, középfokú végzettség és/vagy szakmai képesítés megszerzése, amelyeket a nemzeti köznevelési törvény és a felsőoktatási törvény szabályoz törvényi szinten.) Ebben az értelemben felnőttoktatás az a képzés, *ahol a „tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatásban” vesz részt. Az oktatásban résztvevők tanulói jogviszonyt létesítenek a képző intézménnyel.* A felnőttképzés fogalmát *az iskolarendszeren kívüli képzésekre használják,* amelyet azok a képzők szervezhetnek, akik arra engedélyt kapnak. *Ezeket alapvetően a felnőttképzési törvény szabályozza. A képzés résztvevői nem állnak tanulói jogviszonyban a képző intézménnyel.*

2. A részvétel feltétele

A tanuló **gimnázium és szakképző iskola elvégzése után huszonötödik életévét betölti, kizárólag felnőttoktatásban kezdhet új tanévet.** (Sajátos nevelési igényű tanuló, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló esetén, továbbá, ha a tanulmányi követelményeket azért nem tudták teljesíteni, mert a tanuló tartós gyógykezelés alatt állt, a meghatározott életkorhoz kettő évet hozzá kell számítani.) **A tanuló attól a tanévtől kezdve folytathatja a tanulmányait felnőttoktatás keretében, amelyben a tizenhatodik életévét betölti.** A tanuló attól az évtől kezdődően, amelyben iskolai rendszerű szakképzésben az első szakképesítését megszerezte, új tanévet **a második szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben kizárólag felnőttoktatásban** kezdhet.

A tanuló attól az évtől kezdődően, amelyben iskolai rendszerű szakképzésben az első szakképesítését megszerezte, új tanévet a második szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben kizárólag felnőttoktatásban (esti, levelező, távoktatás) kezdhet. A második szakképesítés megszerzésére irányuló felkészítés csak az első szakképesítés megszerzését követően kezdhető meg.

A felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézmény a jelentkezőt **kérelmére felveszi** az intézménybe. A felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézmény a képzés indítását legalább harminc nappal megelőzően a képzés indításának tényét a helyben szokásos módon

nyilvánosságra hozza. A felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézménybe történő beiratkozáshoz be kell mutatni a jelentkező nevére kiállított személyi azonosítót és a lakcímet igazoló hatósági igazolványt, valamint a jelentkező által elvégzett iskolai évfolyamokról kiállított bizonyítványt. **A korábban megszerzett szakképesítésekről a tanulónak nyilatkoznia kell!**

3. A képzésszervezés szabályai

A felnőttoktatásban az oktatás megszervezhető **a nappali oktatás munkarendje, továbbá esti, levelező vagy más sajátos munkarend** szerint. Szakképző iskolában a *nappali* oktatás munkarendje szerinti felnőttoktatás azok számára szervezhető meg, **akik még nem rendelkeznek szakképesítéssel (másodszakmás nem!) és még nem töltötte be a 25. életévét (SNI, BTM a 27. életévét).**

A nappali oktatás munkarendje szerint folyó oktatás esetében a tanórák számának a kerettantervben a nappali rendszerű oktatás munkarendje szerinti kötelező tanórai foglalkozások **legalább kilencven százalékát** el kell érnie.

Az *esti* oktatás munkarendje szerint folyó oktatás esetében a tanórák számának a kerettantervben a nappali rendszerű oktatás munkarendje szerinti kötelező tanórai foglalkozások **legalább ötven százalékát, levelező** oktatás esetében **legalább tíz százalékát** el kell érnie. *Más sajátos munkarend* szerint is folyhat az oktatás, ha a tanulónak tanórai foglalkozáson **egyáltalán nem kell részt vennie, továbbá**, ha a tanórai foglalkozások száma **nem éri el a levelező oktatásra meghatározott** óraszámot.

Más sajátos munkarend szerint folyik a felnőttoktatás **különösen a távoktatási** formában. A felnőttoktatásban az iskolai oktatás a **tanulók egyéni felkészülésére** is épülhet, **ha a tanítást nem a nappali** oktatás munkarendje szerint szerveik. A tanév rendjében meghatározott tanítási napot *az egyéni felkészülés keretében tanulásra fordított - az iskola által előírt - napokkal együtt kell számítani, és nem kell alkalmazni az ötnapos tanítási hétre vonatkozó rendelkezéseket, a nem kötelező tanórai foglalkozásra, az osztálybontásra és egyéni foglalkozásra, az egyéb foglalkozásra, a mindennapos testnevelésre vonatkozó rendelkezések alkalmazása nem kötelező.*

Az OKJ megszabja az egyes szakképesítések esetén választható munkarendet, meghatározza az itt folyó elméleti és gyakorlati képzésre vonatkozó különleges szabályokat. („I” oszlop)

Jelölések:	Nappali	N
	Esti	E
	Levelező	L
	Egyéb sajátos munkarend	S
	Iskolarendszeren kívüli, adott óraszámú képzés (tanfolyami képzés)	TK
	Távoktatás	T

Az *esti* oktatás munkarendje szerint megszervezett felnőttoktatás keretében a **gyakorlati** képzés jelenléti óraszám *legalább a nappali* rendszerű képzésre meghatározott gyakorlati óraszám *hatvan százalék*, a *levelező* oktatás munka-rendje szerint megszervezett felnőttoktatás keretében a **gyakorlati képzés** jelenléti óraszám *legalább a nappali* rendszerű képzésre meghatározott gyakorlati óraszám *húsz százalék*. Az **elméleti** képzés jelenléti óraszám az *esti* oktatás munkarendje szerint megszervezett felnőttoktatás keretében a *nappali* rendszerű képzésre meghatározott elméleti óraszám *legalább tíz százalék* *azzal*, hogy az **összes kötelező jelenléti óraszám eléri a nemzeti köznevelésről szóló törvényben az esti oktatás munkarendjére meghatározott óraszámot**. A szakképzési kerettanterv alapján az iskola a pedagógiai program részét képező helyi tantervében és szakmai programjában meghatározza a felnőttoktatás keretében oktatott szakmai tantárgyak óraszámait. (!)

A felnőttoktatásban a tanítási év első és utolsó napját – a tanítási év első és utolsó hetének keretében – az igazgató határozza meg.

A szakképesítések megszerzésére való felkészítés a szakképző iskola azon szakképzési évfolyamain, *amelyeken* – a szakképzésről szóló törvényben szabályozott esetekben – *közismereti képzés nem folyik, február első hetében is megkezdhető* (keresztféléves oktatásszervezés). A tanítási év első és utolsó napját az iskola igazgatója állapítja meg a tanév rendjét meghatározó rendelettel összhangban.

A felnőttoktatásban az iskolai oktatás tanórai foglalkozásokból és a tanulók egyéni felkészülésére épül. Ha nem nappali munkarend szerint szervezik meg a tanítást, *akkor a tanév rendjében meghatározott tanítási napok számát (ez a középiskolákban általában 180 nap) a tanórai foglalkozások (kontaktórák) és az egyéni felkészülésre fordított napok*

együttese adja ki. Tehát **nem ötnapos tanítási hetekkel kell számolni** a nem nappali tagozatú felnőttoktatásban. Pl. a levelező munkarend szerinti felnőttoktatás heti 2 hétköznapi (a hétfő és a szerda) délutáni időszakát jelenti.

A szakmai gyakorlati képzés idejébe a szakképzés megkezdése előtt munkaviszonyban (vállalkozói jogviszonyban, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban) **eltöltött szakirányú gyakorlati idő** – a szakképző iskola vezetőjének egyedi döntése alapján – **beszámítható.**

Tehát: Ha a munkahelyén szakirányú gyakorlati tevékenységet folytat(ott), az beszámítható igazgatói döntéssel.

A "nyári gyakorlat" ideje: Sztv. 26.§ (2) "Az iskolai rendszerű szakképzésben a gyakorlati képzés a szorgalmi időszakban teljesítendő gyakorlati képzésből és a szorgalmi időszakon kívüli összefüggő szakmai gyakorlati képzésből áll."

Tehát: nem "nyári gyakorlat". A lényeg, a szakképzési helyi tantervnek megfelelő óraszámában, a szorgalmi időn kívül kell teljesíteni.

4. Tanulószerződés, együttműködési megállapodás

A felnőttoktatás keretében folyó **szakképzésben tanulószerződés köthető.** Az *esti, a levelező* oktatás munkarendje és az oktatás *egyéb sajátos munkarendje* szerinti felnőttoktatás keretében folyó **teljes gyakorlati képzésre is köthető együttműködési megállapodás,** azon gyakorlati képzést folytató gazdálkodó szervezettel vagy egyéb szervvel, szervezettel, amellyel az adott szakképesítés gyakorlati képzésére tanulószerződés köthető.

5. A centrum saját pedagógusainak megbízása

A szakképzési centrum saját, heti negyven órás munkaidőben foglalkoztatott **közalkalmazottját a napi munkaidőn és az Nkt. 62. § (5) és (6) bekezdésében meghatározott időkereten túli órákra**

Nkt. 62.§ (5) ²⁰⁶ A nevelési-oktatási és a pedagógiai szakszolgálati intézményekben pedagógus-munkakörökben dolgozó pedagógus heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (a továbbiakban: kötött munkaidő) az intézményvezető által – az e törvény keretei között – meghatározott feladatok ellátásával köteles tölteni, a munkaidő fennmaradó részében

a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni.

(6) A teljes munkaidő ötvenöt–hatvanöt százalékában (*a továbbiakban: neveléssel-oktatással lekötött munkaidő*) tanórai és egyéb foglalkozások megtartása rendelhető el. A kötött munkaidő fennmaradó részében a pedagógus a nevelés-oktatást előkészítő, nevelés-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lát el.

- *kizárólag a felnőttoktatás esti, levelező* munkarend szerint megszervezett osztályainak óráira vonatkozóan - *megbízási jogviszonyban alkalmazhatja óraadóként*. Az ilyen további foglalkoztatás keretében foglalkoztatott óraadókra *nem kell alkalmazni a nemzeti köznevelésről szóló törvényben az óraadókra vonatkozóan meghatározott óraszámkorlátot*.

6. Ingyenesség

Magyarországon az első és a második, az állam által elismert szakképesítés megszerzését az állam az iskolai rendszerű szakképzés keretein belül – az Szt., valamint az Nkt. meghatározott feltételekkel – ingyenesen biztosítja a szakképző iskolai tanulók számára, az oktatás munkarendjétől függetlenül.

Az első szakképesítést minden esetben meg lehet szerezni ingyenesen a nappali oktatás munkarendje szerint, tehát felnőttoktatásban is. Ez azt jelenti, hogy a tanuló még nem szerzett a magyarországi iskolarendszerben szakképesítést vagy csak iskolarendszeren kívüli „fizetős” képzést végzett. Erről a tényről a tanulónak nyilatkoznia kell!

Hányadik szakképesítés?

Nem szakképesítés:

- *1997 után kiállított szakközépiskolai érettségi*, ugyanis azzal már nem adtak együtt szakképesítést is;
- *gimnáziumi érettségi*, valamint *szakközépiskolai érettségi 1998-tól* kezdődően
- *a főiskolai vagy egyetemi diploma sem* (ezt „szakképzettségnek” hívják);
- a meglévő szakképesítéssel betölthető munkakör magasabb színvonalon való ellátását biztosító képzésben szerzhető - a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott körbe tartozó, *kapcsolódó – szakképesítés*
- az *érettségi vizsga keretében megszerzhető szakképesítés birtokában*, iskolai rendszerű szakképzésben szerzett *érettségi végzettséghez kötött szakképesítés*. (5+1 éves képzésnél)

Szakképesítés, de nem iskolarendszerű

- *olyan államilag elismert vagy államilag el nem ismert szakképesítés (akár OKJ-s, akár nem), amelyet nem iskolarendszerben, hanem tanfolyamon szereztek.*

Honnan derül ki, hogy tanfolyami képzés?

- *ha fizetni kellett érte;*
- *nem kellett fizetni érte, de fizette a munkáltató vagy a munkaügyi központ;*
- *ha a bizonyítványban a kurzust szervező (nem a vizsgáztató hely) nem közoktatási intézmény, pl. Bt. vagy más cég;*
- *ha felnőttképzési szerződést kötött.*

A tanuló attól az évtől kezdődően, amelyben iskolai rendszerű szakképzésben az első szakképesítését megszerezte, új tanévet a második szakképesítés megszerzésére irányuló képzésben kizárólag felnőttoktatásban (esti, levelező, távoktatás) kezdhet. A második szakképesítés megszerzésére irányuló felkészítés csak az első szakképesítés megszerzését követően kezdhető meg.

Tehát a második szakképesítésért már csak felnőttoktatásban lehet ingyenesen tanulni – kizárólag esti, levelező és más sajátos munkarendben folyó képzés keretei között szerezhető meg, tehát nappali munkarend szerint nem.

Az ingyenesség az alábbi területekre terjed ki:

- *a tanuló részére az első és második szakképesítésre történő felkészítés keretében az elméleti és a gyakorlati képzés a szakiskolai képzésben az első szakképesítés esetén öt, a második szakképesítés esetén három tanéven keresztül, az érettségi végzettséggel rendelkező tanulók esetén a szakközépiskolai képzésben szakképesítésenként három tanéven keresztül, valamint a szakképesítésráépülésre történő felkészítés az OKJ-ban előírt képzési időnél egy tanévvel hosszabb ideig, szakiskolai végzettséggel rendelkező tanuló részére a kétéves, érettségire történő középiskolai felkészítésben három tanév,*
- *a tanuló részére szakközépiskolában a szakmai érettségi vizsga és első alkalommal a javító- és pótló érettségi vizsga (bármely szakképző intézmény korábbi tanulója részére 1. alkalommal a tanulói jogviszony megszűnése után is),*
- *a szakközépiskolában az érettségi végzettséggel rendelkező tanuló részére egy szakmai érettségi vizsgatárgyból tett érettségi vizsga és első alkalommal a javító- és*

pótlóvizsga (bármely szakképző intézmény korábbi tanulója részére 1. alkalommal a tanulói jogviszony megszűnése után is),

- a tanuló részére az **iskolai rendszerű szakképzésben az első és második komplex szakmai vizsga és mindkét komplex szakmai vizsga esetén első alkalommal a javító- és pótlóvizsga.**
- **Minden esetben ingyenes az iskolai rendszerű szakképzésben való részvétel a halmozottan hátrányos helyzetű és - az enyhe értelmi fogyatékos és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló kivételével - a sajátos nevelési igényű tanuló részére.** Ingyenes az iskolai rendszerű szakképzésben való részvétel **az enyhe értelmi fogyatékos és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló részére a második szakképesítés megszerzéséig.**

7. A tanulmányi kötelezettség teljesítése

A felnőttoktatásban a tanuló nappali, valamint esti, levelező vagy más sajátos munkarend szerint megszervezett oktatásban, az **iskola helyi tantervében meghatározottak szerint** vesz részt a kötelező tanórai foglalkozásokon.

A felnőttoktatásban:

- a) a tanuló tudását – ha az iskola helyi tanterve eltérően nem rendelkezik – **a tanítási év végén osztályozó vizsgán kell értékelni,**
- b) az elméleti tanítási órákat délelőtt vagy délután, vagy ha nem áll rendelkezésre megfelelő számú tanterem, délelőtti és délutáni váltásban kell szervezni, e beosztások azonban a helyi sajátosságok alapján módosíthatók,
- c) a tanulmányok alatti vizsga reggel nyolc óra előtt is elkezdhető és tizennyolc óra után is tarthat.

Az iskolának dokumentálnia kell a tanuló tanórai foglalkozásokon való jelenlétét, távolmaradását, távolmaradásának indokát, továbbá a távolmaradás igazolását. Az iskola **félévenként összesíti** az igazolatlan mulasztásokat, és ennek alapján megállapítja, hogy **melyik tanulónak szűnik meg a tanulói jogviszonya.**

Az iskolának a **tanítási év megkezdésekor írásban tájékoztatnia kell a felnőttoktatásban részt vevő tanulót arról,** hogy az adott évfolyam adott félévében, az adott osztályban **hány tanítási órát szervez** az iskola. A tájékoztatásnak ki kell terjednie a mulasztások jogkövetkezményeire.

Megszűnik a tanuló tanulói jogviszonya, ha a szorgalmi időszakban húsz tanóránál többet mulasztott igazolatlanul.

Ha a tanuló a tanórai foglalkozások **több mint ötven százalékáról távol maradt, félévkor és év végén minden esetben osztályozó vizsgán köteles számot adni** tudásáról. Az osztályozó vizsga alól felmentés nem adható. Az osztályozó vizsga **helyéről és időpontjáról a vizsgát legalább tíz nappal megelőzően értesíteni kell** a vizsgát szervező intézmény feladatellátási helye szerint **illetékes kormányhivatalt**. A kormányhivatal megbízottja megfigyelőként részt vehet a vizsgán. Az *elméleti szakmai tantárgyak óráinak látogatása alól az iskola igazgatója a tanuló írásbeli kérelme alapján felmentést adhat, de a gyakorlati képzés foglalkozásain való részvétel kötelező (felmentés esetén év végén osztályozó vizsgát kell tenni).*

A helyi tantervnek kell rendelkeznie arról, hogy milyen dokumentum tartalmazza a konzultációk és vizsgák időpontját. Célszerű a munkatervben. A félévi és az év végi vizsgák értékelése az adott szakképesítésre vonatkozó ágazati kerettantervekben meghatározottak szerint történik.

8. Felnőttoktatásban résztvevők jogosultságai

• Diákigazolvány

A köznevelési intézményben tanuló diáknak *az oktatás munkarendje szerinti diákigazolvány* a NEK rendszerén keresztül, az intézményben igényelhető. *A diákigazolvány típusai: nappali, esti, levelező, távoktatásos és más sajátos diákigazolvány.*

• Kollégiumi ellátás biztosítása

A tanulónak a kollégiumi tagsági jog-viszony *térítésmentes, ha* a tanuló nappali rendszerű iskolai oktatásban vagy *a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban vesz részt*, mindaddig, *amíg számára az iskolai oktatás - jogszabály rendelkezése alapján - ingyenes, vagy a tanuló nem a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatás keretében vesz részt iskolai oktatásban, tizenkilenc éven aluli és az iskolai szolgáltatást - jogszabály rendelkezése alapján - ingyenesen veszi igénybe.* A kollégiumi szolgáltatás igénybevételéért a tanuló tandíjat fizet, ha az iskolai alapszolgáltatást tandíj fizetése mellett veszi igénybe, vagy a tanuló nem a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatás keretében vesz részt iskolai oktatásban és tizenkilenc éven felüli. **Tehát a felnőttoktatás esti levelező és más munkarend szerinti képzésben ingyenesen tanuló abban az esetben kaphat ingyenes kollégiumi ellátást, ha még nem töltötte be a 19. életévét.**

- **Árvaellátással összefüggő jogosultságok**

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 55.§ (1) be-kezdése alapján az árvaellátás - a jogosultsági feltételek megléte esetén - legkorábban az 54.§-ban említett személy halála napjától kezdődően a gyermek **16. életév-ének betöltése napjáig jár.** Ha a gyermek nappali rendszerű iskolai oktatásban **vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a huszonötödik életév betöltéséig jár.** Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti.

Tehát a második szakképesítés megszerzésére irányuló ingyenesen folytatott képzés ideje alatt árvaellátásra nem jogosult a tanuló.

- **Családi pótlék (iskoláztatási támogatás)**

A saját jogán jogosult iskoláztatási támogatásra az a közoktatási intézményben **a tankötelezettsége megszűnését követően tanulmányokat folytató személy, akinek mindkét szülője elhunyt, akinek a vele egy háztartásban élő hajadon, nőtlen, elvált vagy házastársától különélő szülője elhunyt, aki kikerült az átmeneti vagy tartós nevelésből, akinek a gyámsága nagykorúvá válása miatt szűnt meg, aki a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 7.§ (1) bekezdésének a) pontja szerinti személlyel nem él egy háztartásban,**
annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a huszadik - sajátos nevelési igényű tanuló esetében huszonharmadik - életévét betölti.

Azonban a 14.§ szerint: "Amennyiben a tizennyolcadik életévét betöltött személynek rendszeres jövedelme van, úgy a rá tekintettel vagy a részére megállapított családi pótlék folyósítását a negyedik hónaptól mindaddig szüneteltetni kell, amíg rendszeres jövedelemmel rendelkezik."

Tehát: Ha munkaviszonyból jövedelme származik és a betöltötte a 18. életévét, nem jogosult az iskoláztatási támogatásra.

9. Megbízási díjak kiegyenlítése

A felnőttoktatásban ellátott órák megbízási díját kizárólag teljesítésigazolás és bérszámfejtés alapján, bankszámlára történő utalással egyenlíti ki a szakképzési centrum, mind a saját dolgozó, mind a külső óraadó esetében.

Tehát: számlát nem lehet kiállítani.

10. Jogsabályok

- 2011. évi CXC. törvény (Nkt.) a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CLXXXVII. törvény (Szt.) a szakképzésről
- 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet (OKJ) Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról